

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Condictione triticaria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96393)

In prin. si quis ius di. z Bart. in l. j. ait pretor. s. de postu. ac.
 POM A. ¶ **Judicis.** A. ide Fely. in c. exceptione. de excep. vers.
 demum scias. Jason. in l. si foroz. C. de colla. Lepo. cõsil. rui. in fin.
 Barb. cõsil. i. in primo volu. Jason. in l. ea dem. C. de colla. A. i
 de Alexan. cõsil. l. j. volu. z Fely. in c. h. ad si. post Panora. ibi. de
 offic. iudici. ordi.
 ALEX. ¶ **Directo.** Adde bonum teg. z ibi Bart. in l. merum. s.
 sed q. pretor. supra quod mer. cau.
 ALEX. ¶ **Judicium.** A. t. j. commo. l. j. in prin.
 ALEX. ¶ **Pretor.** Quod idem sit, vide Bar. per illum teg. in
 l. Adrian. C. de here.
 ALEX. ¶ **Adendum.** Per Bal. in rub. C. eo. Sed an conditio
 q. l. detur pro facto, vide Bal. in d. l. ex placito. in i. quest.
 ALEX. ¶ **Dicunt.** Contrarium tenet Bar. in dicta l. prima, z
 infra de pub. iud. l. prima.
 ALEX. ¶ **Emphyteusis.** Et adde q. conditio ex lege, quando q.
 concurrat cum alia ex diverso capite. l. quoties. de actio. z oblig.
 z ibi gl. z no. Bal. in rub. C. eo.
 ALEX. ¶ **Dicit.** Sed Bal. in rub. C. eod. tenet opi. glo. z doct.
 contra Bar. ac.
 ALEX. ¶ **C. abscum.** No. z adde Bart. in l. omnes populi. de
 iust. z iur. in v. questio. prin. z in l. de pub. iud. z Bal. in rub. C.
 eod. v. tenet q. agatur conditio ex motibus. Sed Bal. in
 l. i. C. quando lic. ab emp. ost. tenet. q. non ozitur actio sui nomi
 nis ex feudo, sed conditio ex l. vel p. scriptis verbis. z feudus
 est contractus inominatus, vt no. Bal. in rub. C. de re. per. z ad
 Bar. hic an ex consuetudine vel ex motibus vel ex statuto ozia
 tur conditio ex l. vide Bal. in l. ex placito. in decima questio. C.
 de rerum permu. z Bar. in l. de quib. in fine de legi. z adde Bal.
 in l. i. C. de legi. z Barto. in l. omnes populi. in quinta questio
 prin. z in dicta l. de quibus. ad fin. supra de legi.
 POM A. ¶ **Ex lege.** Adde q. in criminalibus, proprie dicit Ang.
 cusario. gl. in l. i. in vers. recipiar. in f. C. de litigi. declarat Aug.
 in l. si quis id quod. ff. de iurisdic. om. iud. Alex. in l. viro. in
 prin. ff. soluto matrimo. nio.
 ALEX. ¶ **Ex illa lege.** Not. per actionem in factum. de qua ple
 ne per doc. in l. ex placito. z ibi Bal. de rerum permu. z quid dis
 ferat a condicione ex lege. z an sit barina, vel barina.
 POM A. ¶ **Exemplum.** A. ide Jason. in s. actioni. Infit. de act.
 ALEX. ¶ **Obligatio.** Hic adde Bar. in rub. de p. script. verb.
 ALEX. ¶ **Legitima.** Adde Bar. in d. l. legitima.
 ALEX. ¶ **Apparet.** Sed que actio ozitur ex statuto vel con
 suetudine, vide Bar. in l. si duo. s. si quis iurauerit. s. de iureiu.

a POM A. ¶ **Qui certam.** A. ide Jason. in addi. ad Porcum In
 fit. de verb. oblig.
 1 ¶ **Condicere rem suam** quando quis possit.
 2 ¶ **Condicere quando quis possit per hanc actionem vsufructus,**
 vel aliam seruitutem.

S. Rem autem. Summaui cu pcederi. A. el ma
 gis proprie ad hunc s. summa sic.
 Nemo condicit rem suam, preter qua a fure, z a violento possessore.
 possessionem vero suam amissam quilibet condicit. A. r. declarem
 hinc s. oppo. z viderur. q. idem sit condicere dominu a fure, z
 condicere possessionem. Si enim habet dominu, quid aliud po
 test condicere, nisi possessionem nudam, cum semel dñs nõ possit
 amplius fieri dominus, vt de sca. pos. l. i. s. ex pluribus. Infit.
 de leg. s. si quis rem. z C. delegat. l. ppnas. Hic cuius declara
 tione debes scire, quod contra fure z contra violentum possesso
 rem est induci, q. dominus condicendo perat rem sui sibi dari
 oportere, vt Infit. de actio. s. si itaq. sed si non esset dominus,
 non posset petere sibi dari oportere, sed sibi restitui. Et hic
 posset esse vnus intellectus ad hunc s. vel aliter, z melius. Debe
 mus considerare condicionem ex parte actoris z ex parte rei, sed
 ex parte actoris condicit q. rem, hoc est, possessione ratione do
 minii rei, quod est apud actorem: hoc nõ potest fieri nisi contra
 furem, raptoze z violentu, vt hic, z supra, vsufruct. quoadmodu
 ca. l. vi. z s. de cõdi. cau. da. l. pe. ex parte vero rei sem p. condici
 tar possessio: q. ad aliud restituendus non tenetur, nisi ad ipsam
 possessionem, cum nec posset aliud dare. l. scire debemus. s. fin. de
 ver. obli. Q. uadoq. vero ex parte actoris condicitur possessio, nõ
 q. dominus, sed quia possidebat, z hoc vult permittere, vt
 hic, z s. de cond. indeb. l. indebiti. s. sed z si nummi. recigi vobis
 in l. si quis nec causam. s. si cert. per. ¶ **Quero vtrum vsufru
 ctum vel aliam seruitutem quis possit condicere per hanc con
 dicionem?** Respon. si videm tus vsufructus, vel aliud ius, est
 promissum, tantum hac condicione potest peti, vt s. proxime.
 Si vero est constitutum, non potest tunc condici, quia iam cõdi
 ceret rem suam, quod non licet, nisi in casibus hic expressis. Ita
 viderur intelligere glo. hic quod est notandum. A. lrimo mate
 riam condicionis possessionis vidistis plene in l. z ideo. s. Me
 rarius. s. titu. ij.

LEX III.

Hic recitabo quatum pertinet ad declaratione tert.
 materia vero totam recitabo in d. l. ij. s. in hac. z h. d.
 Si tempore sententie vel tempore mortis res plurimi fuit, illud
 tempus inspicietur, alias inspicietur quati plurimi fuit a tempore
 morte h. d. Primo ponit quando certu erat quo tempore pluri
 mi fuit. Secundo quando erat dubium. Secunda ibi, sed etiam.
 in reg. ibi, mortis tps. Dic sic, certu est qd dicitis tempore
 bus res plurimi valuit, sed si dubiterur, inspicietur quanti plu
 rimi valuit a tempore morte. z hoc sequitur, sed etiam in d. l. ij. z c.
 * Et ideo no istam materiam p. vaticis, quia si factio vaticum
 vnus sextarii h. d. de domino directo soluendo in festo beati Mi
 chaelis, z tunc sextarium valet quinque grossos, z non solum sibi
 tuc, z ita sum in mora: in festo autem omnium sanctoru forte va
 let decem grossos: z in festo Marturatis forte valet xij. gr. s.
 z tunc venit dominus directus, z vult, q. soluat: certe tenetur
 sibi emphyteia soluere quanti plurimi valuit a tempore morte:
 * ita tenebit sibi ad xij. grossos. * ¶ **Oppo.** si res exat, seu tra
 ctatur de estimacione, vt lege fin. C. de fideicommissar. liber.
 glo. soluit z dicit, intellige quod hic res exat, tamen d. ditor
 non poterat ea perfecte facere meam, vide peruenit ad eius
 estimacione, z hec est satis bõa. A. el potes dicere quod ex tabat
 tempore sententie, si decessit ante factam executionem. Et hoc in
 primo respõso huius legis. In secundo vero respõso decessit ante
 sententia. ¶ **Secundo dicit opp.** hic quod qui tradit rem dote
 riorum, non liberatur. ¶ **Contra.** de solutioni. l. qui sibi. s. j. glo.
 dicit liberatur ab actione prima, vt in contrario, sed remanet
 obligatus actione de dolo, ideo non dicitur liberari. De hoc an
 actione prima liberetur glo. tractat plene in l. z eleganter. s. non
 solum. supra de dolo. z doct. C. ad exhibend. l. exhibicionis. Ego
 dixi vobis in l. Julianus. s. j. de verb. obligat. z in d. l. j. qui sibi.
 s. j. de solution. tangam infra commod. l. tertia. s. si reddita. ideo
 hic non infit. ¶ **Contra predicta oppo.** z viderur quod libera
 tur etiam ab actione de dolo. Nam recipiendo rem dote riora
 tam scienter viderur remittere. l. penult. supra de condicione
 ob turpem caus. l. secunda. C. quod metus causa. facti infra tit.
 j. l. centam Lapue. Sol. dicit glo. nor. hic vitium erat latens, z sic
 recipiendo non viderur remittere. A. el vic. dicit glo. quod hic
 non dedit, sed dare voluit. Simile in l. si stipulatus sum damã. j.

De conditione triticaria. Rubrica. iij.

C. Ho. continuat rubricam ad precedentia. dic vt in ea. z que
 rit quare appellatur triticaria. dic vt in ea.

LEX PRIMA.

- 1 ¶ **Si certum petatur,** non est proprium nomen actionis.
- 2 ¶ **Condicio triticaria** quare non competat pro pecunia numerata, sed pro alijs rebus sic.
- 3 ¶ **Frater minor** accipit omnes alias res, preter pecuniam numeratam.

Qui certam. ¶ **Dec** conditio locum ha
 bet pro omni re, excepta
 pecunia numerata, siue certum, siue incertum, si
 ne dominium, siue possessio petatur. h. d. ¶ **Primo**
 queritur vtrum si certum petatur, sit proprius
 nomen actionis? Certe non, vt s. si cert. pera. digi
 2 in rub. z in l. certi conditio. in prin. ¶ **Secundo** quero, quare
 hec conditio non competat pro pecunia numerata, sed pro alijs re
 bus sic. ¶ **Offensum** forte dicere, q. ille qui indigit hanc condi
 tionem fuit frater minor: qui omnes alias res accipit pre
 ter pecuniam numeratam. Et licet iste ordo tempore illius le
 gis non fuerit, erat quidam philosophus, qui erat talis condi
 tionis q. pecuniam respuebat. ¶ **Iuxta** l. professio. de man. pa
 tri. lib. j. C. A. el verius ista conditio fuit introducta p. rebus,
 quarum estimatio variatur secundum tempora: quia p. certum re
 rum augmentatur ex tempore. s. de iure ff. l. non intelligitur. C. de
 diuis. freres. z l. peria rerum s. nonnullam. j. ad leg. s. alci. C. de
 admn. tu. ro. l. ex. que turores. Que autē recipiant estimatio
 nem iur. infecam, z extrinfecam, z in quibus crescit, z decrefcit
 estimatio, vide in l. in hac. z l. in si. j. eo. z quod non potest ca
 de re in pecunia, vt in ipsa habeatur estimatio intrinfeca, z q. pos
 sit crescere z decrefcere vide l. numis. s. de in lit. iuran. Et ideo
 cum estimatio pecunie non varietur de facili, ideo ad illam non
 * potest recipi hec conditio. ita dicit Bul. de Lug. z bene. *

hico, r. tunc an...
 it. r. tunc an...
 peta. z l. si...
 si p...
 er loci...
 vt infra...
 er al...
 erep...
 is eccl...
 iat ob...
 rone...
 fe, seu...
 f...
 i. l. leg...
 onē, r...
 locum...
 de s...
 prope...
 de ar...
 conditio...
 uerit, z...
 ius de...
 ido par...
 in gene...
 rree v...
 in agit...
 rita v...
 quando...
 ndicio...
 ideo no...
 igatio...
 o. Et p...
 datur...
 rina. n...
 na. non...
 indicit...
 alia con...
 re actio...
 rretur...
 lege non...
 i. quod...
 te. Sed...
 altera...
 det ne...
 it haber...
 tur poss...
 non aut...
 z. s. d...
 bi non...
 r: omni...
 olens...
 rictio...
 si quid...
 peti, h...
 datur. Et...
 dicitio...
 ndum...
 dicitio...
 i. C. de...
 utis r...
 opuli...
 ozitur...
 o. Qu...
 obozan...
 permu...
 et l. h...
 tra ca...
 um, v...
 eo. qui...
 gultas...
 C. de...
 Bal cõ...
 em s...
 j. pro...
 nte in...
 n vers...
 t. d. c...

De verborum obligatio. Istum passum examinat gloss. in dicta l. et eleganter. s. non solum de dolo. et in. in l. exhibitoris. alleg. nec tamen allegat istam gloss. ubi in dicta l. qui sibi. s. primo. de clarabo vobis in dicta l. centum. Capue. s. primo. infra titulo primo. C. Oppo. et videtur. quod hec lex sibi contradicat. Nam in principio dicit expectandum tempus sententie. vel mortis. in fine vero dicit quanti plurimi fuit a tempore morte. Glo. magna in principio ponit varias solu. que possunt esse bone. Tu tamen dic clare vtdiri ponendo casum. qz principium loquitur quando certum fuit quod plurimi fuit tempore sententie. vel mortis. finis loquitur quando non erat certum. ideo inspiciat quanti plurimi fuit a tempore morte. C. Oppo. quod debeat inspici tempus lit. contesta. et non tempus morte. l. iij. s. in hac. infra commoda. Huius timore est facta tota gl. magna. hic et ibi. ideo eam ibi declarabo. * In si. text. opp. qz uno indistincte attendatur tempus rei indicat. vt. de pecu. l. questum. in princ. Solutio. multum inter est inter personales. et reales actiones. Nam in personalibus loquitur hec lex. At in realibus. seu que ad iustar reatum sunt. loquitur lex contraria. Nam actio de peculio habet instar realis cum peculium rem comitetur. et est horum ratio. Nam actio realis competit contra nullo iure obligatum. vt. s. primo. In si. de actio. ideo non attenditur tempus litis contestate. quo non possidebat. nec erat obligatus. at in personalibus secus. * Quero iura materiam huius legis. quomodo contra reum morosum formetur libellus. vt. formetur ad estimationem. quod videtur quia estimatio venit in condemnationem. et ergo et in petitionem. l. vt. fundus. s. communi diui. Item videtur ex pressum. s. de condictione furtiva. l. in re furtiva. et l. si usufructus mihi in biennium. s. de usufruc. lega. Sed contrarium est verum. per l. si seruum. s. affectus. s. de verbo. oblig. Et quia nemo sine actione experitur. l. si pupilli. s. videamus. s. de neg. gestis. ideo id solum debet peti quod est in obligatione. scilicet res ipsa. Et si dicatur. si estimatio non deducitur in petitionem. quomodo ergo deducitur in condemnationem? Responderetur. qz in qualibet petitione oportet considerare duplicem conclusionem. vna que venit iure obligationis. et hec fit contra partem. Aliam. que venit iudicis officio. et in hac concluditur iudici et non parti. cum non presupponit aliquam partis obligationem. vt. l. Quintus. de annu. et mens. lega. Et vide ea que dixi. s. de iurisdictio. om. iudic. l. tractando illam questione. vt. officium. et actio sunt idem. vnde hic istis duabus conclusionibus videtur actor. Nam quia est obligatus ad vnum. vel ad aliud dandum. et cōcedo. vt ad dandum condemneris. Sed quia fuisti in mora licet obligatio non tenearis de deterioratione concludo iudici. vt. estimationem rei presentis faciat. sub estimatione deteriorationis. vel meliorationis. vt. dicam sic. Cum mutuaue rim tibi tantum vinum. et tu interpellatus congruo loco. et tempore mihi non solueris. et tunc vinum magis valebat. peto te condemnari ad tantum vinum sub estimatione. que tunc erat. vel quanti plurimi erit vsqz ad sententiam. *

ADDITIO.

a ALEX. C. Actio de dolo. Ad hoc vide Pau. de ca. in l. et. s. fol. LEX IIII.

Sres. De tempore ad locum idem est iudicium. hoc dicit. Istam legem habuisti declaram in l. vnum. s. si certum peta. dic vt ibi. et quod deficit. dicitur in l. iij. s. in hac. infra commoda. * Nota bene ex fine huius legis. qz quando aliquis stipulatur aliquid sibi dari nullo loco adiecto. sed simpliciter stipulatur. intelligitur locus. vbi petitur esse adiectus. p. quo l. iij. et l. iij. s. si cer. per. vide ter. ibi locus quo peteretur et id est. locus domicilij rei. in quo peti debuit. vt. l. iuris ordinem. C. de iurisdictio. om. iudic. In ter. ibi. eo die. quo dari debuit. subaudi. et quantum postea creuit. vsque ad sententiam. vt habuisti s. lege proxima. *

De eo quod certo loco. Rubrica iiii.

Glo. continat rubricam duobus modis. teneas quem vis. et iste titulus est multum difficultis. LEX PRIMA.

1 Conueniri quis quando possit alibi quam in loco destinare solutionis. vel contractus.

2 Certo loco. qui promisit dare an possit vbiqz conueniri.

3 Verba generalia quando recipiatur restrictionem de habilitate.

Alio loco. * Ista lex est notabilis ad que. restrictionem. quam semel vidi de facto. Titius contraxit in Montepessulano cum Seio. Et Seius promisit Titio solvere p. ratione illius contra.

ctus iuris. in Pedemontio in mundini. Aduenientibus nati. nis Seius in Pedemontio non inuenit Titium Redde Seius ad Montepessulanum. Tenuit Titius. et in Montepessulano peti sibi illa et a Seio solum dicit Seius. Ego tenebar tibi solvere in Pedemontio. vadas illuc. quia ibi dimisi illa. tibi solue da. si venires illuc. dicit Titius. Ego non curo. solue mihi hic. queritur quid iuris dicit ter. Qui promisit dare certo loco. si in eo non reperitur. potest vbiue conueniri. *

1 C. primo oppo. ad hanc legem. et videtur quod alibi non possit conueniri. quia in loco solutionis. vel in loco contractus celebrati. l. heres absens. s. si. re iud. et l. eum qui. s. de costi. pec. Sollocus contractus vere est ille locus. in quo debet fieri solutio. vt. l. contra gisse. de acti. et obli. in loco vero vbi verba contractus fuerit appositum. non potest conueniri. nisi aliud fuerit acti. Ita tenet glo. C. eo. l. i. et l. iij. de bo. arbo. iud. pos. et videtur ter. de sol. l. i. et l. iij. C. secundo oppo. et videtur. quod alibi non possit conueniri. quia eligendo vnum locum videtur alteri renuntiare. l. in. C. de pact. cōuen. Solutio. dicit glo. ex hac inter pretationem redderetur inutilis. ideo non factum eam. Probatur in l. Titia. *

* Idem respondit de verb. obli. * Summis notatis per me. l. in. l. in bone fidei. circa fi. et in l. nemo. ibi allegata. nor. ex hac solutione. qz quando quis habet duas vias. et eligit vnam illarum. non videtur propter hoc alteri renuntiare. si ex hac interpretatione actus redderetur inutilis. Quod factum ad vnam questionem. Titius assumpsit sibi onus probandi articulos suos. quia et ruit dilatione ad probandum. postea perit qz pars compellatur respondere articulis medio iuramento. Opponitur quod non debet compelli. quia pars assumpsit sibi onus probandi. et hoc tunc illa illa. sibi preiudicat in alia. quia alij renuntiauit. ideo non est audiendus. Dic vt in ista solutione. qz alteri videtur re sponsioni articuloz non vt renuntiauit. Quia si ita interpretamur ex hoc actus. de quo agitur. redderetur inutilis. videlicet quia iudici non possit consistere de veritate cause. et tamen interest iudicis veritatem habere. et de ea inquirere. * Quero. *

b vtrum possit vbiqz conueniri iste. qui certo loco promisit. l. Titia. et sic. l. eum qui. s. de iud. et l. i. et l. i. s. si. Solutio. contrarium per l. heres absens. s. fin. de iudic. et quod dicitur. in contrarium dicitur quod alibi loco. subaudi. scilicet idoneo. et gradatim. s. et si lege. ff. de mun. et hono. et hec est communis opinio. Ego reperi qz hic. Mar. in quadam sua disputatione tenet contrarium. qz possit quolibet loco conueniri. propter generalitatem dicta vnum legum. que hoc dicit expresse. Pro hoc factum loco certo. s. de costi. inde. et hoc ad similitudinem fugitum. l. i. C. vbi de curiali. vel cohorte. et l. i. C. vbi caus. stat. verum. quia res in hoc graua tur. qz vbiqz conuenitur. datur arbitrius iudicis. vt habeat in ista actione rationes. interesse propter locum. vt. l. i. pro. et per totum titulum. Non obstat. l. heres absens. s. fin. nam quandoqz est forma libellum. perens qz quis mihi condemnatur ad soluendum in loco destinato solutionis secundum formam promissionis. tunc in ista actione non vertetur iudicis arbitrius. quia peto qz fiat secundum quod promissum est. ideo non potest reus conueniri. nisi in eo loco vbi debet fieri solutio. vel alio idoneo. scilicet in loco domicilij. d. l. heres absens. s. si. Et quod sic possit formari libellus. facit optime l. fina. C. de senten. que sine cer. ananti. pro. Quandoqz volo petere quod mihi soluat in loco iudicij. vel pro simpliciter. tunc potest vbiqz conueniri. vt hic et dicitur legibus. non quia ibi contra. iste videatur. sed ex natura arbitrarie actionis propter locum. vt hic. et dicitur legibus. Ita dicit hic. Mar. et bene. iudicio tamen meo. ipse non respondere ad. vt gradatim. s. et si lege. que videtur pbare. qz leges. que dicunt. quolibet loco. restringantur. scilicet idoneo. Sed respondeo ex dicitis Jacob. de Arret. et Oldr. in l. i. s. nuntiatio. de ope. no. m. n. r. etiam. * Nam quandoque dispositio generalis continet restrictionem noui actus. vel noui iuris. tunc recipit restrictionem de habilitate seu idoneitate. vt dicit s. et si lege. Quomodo continetur iuris iam concessi extensionem. et tunc non recipit illam restrictionem. dicta lege prima s. nuntiaro. vbi dicitur. quod nuntiatio potest fieri omnibus diebus. et gloss. ibi intelligitur feriatas. et non feriatas. alias dicta generalis concessio non raretur. Ita hic. si intelligeres. quod non possit conueniri. nisi in loco idoneo. frustra Paulus Juriscon. hanc legem in dicit. ser. cum de iure communi hoc esset. Dico ergo quod potest vbiqz conueniri. De hoc. quando verbum generale recipit restrictionem. dicit plene in d. s. nuntiatio. hodie tamen notari vt cesset hec dicitas. apponitur in contractu. et qz voluit posse conueniri in tali loco et in tali. vbiqz que fuerit inuentus. que clausula quid operetur. et qualiter debeat concepi. dicam l. eod. l. i. s. si quis ita. C. ultimo hic videtur casus. et qz in contractu non sit locus remissioni de vno loco ad alium. Nam si remissio possit

Vertical text in the right margin, likely a commentary or continuation of the main text, partially obscured and difficult to read.